

Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallinen ohjausryhmä

30.3.2022 klo 9–11.30

Paikka: Zoom

Jäsenet

	Etunimi	Sukunimi	Nimeävä organisaatio	Oma organisaatio
paikalla	Minna	Abrahamsson-Sipponen	FUN	Oulun yliopisto
este	Janne	Kanner	CSC	CSC
este	Terhi	Kilpi	Tulanet	THL
poistui kohdassa 8	Helena	Laaksonen	Tietoarkisto	Tietoarkisto
paikalla	Leo	Lahti	Tutkijajäsen (Unifi)	Turun yliopisto
paikalla	Hanna	Lahtinen	Arene	Laurea
este	Riitta	Maijala	Suomen Akatemia	Suomen Akatemia
este	Minna	Martikainen	Unifi	Vaasan yliopisto
paikalla	Sanna	Marttinen	Tulanet	Tulanet
paikalla	Liisa	Maunuksela	Tulanet	Ruokavirasto
poistui kohdassa 3	Ossi	Naukkarinen	Unifi	Aalto yliopisto
saapui kohdassa 1	Eeva	Nyrövaara	Unifi	Unifi
saapui kohdassa 1	Emilia	Palonen	TSV	Valtiotieteellinen yhdistys
paikalla	Riikka	Paloniemi	Tutkijajäsen (Tulanet)	SYKE
paikalla	Taina	Pihlajaniemi (PJ)	Unifi	Oulun yliopisto
paikalla	Seliina	Päällysaho	Tutkijajäsen (Arene)	Seinäjoen AMK
este	Juhani	Soini	Arene	Turun AMK
paikalla	Arja	Tuuliniemi	Kansalliskirjasto	Kansalliskirjasto

Läsnä

Henriikka Mustajoki (TSV), esittelijä

Hanna Lahdenperä (TSV), sihteeri

Elena Svahn (ÅA), esittelijä kohta 3

Anna Mikkonen (HAMK), esittelijä kohta 3

Sami Syrjämäki (TSV), esittelijä kohta 4

Ilmari Jauhiainen (TSV), esittelijä kohta 5

Asiantuntijaryhmien puheenjohtajat:

Susanna Nykyri (TAU) – aineistojen avoimuus

Mari Riipinen (UTU) – toimintakulttuurin avoimuus

Ilmari Jauhiainen (TSV) – oppimisen avoimuus

Timo Vilen (Kansalliskirjasto) – julkaisemisen avoimuus

ASIALISTA

<p>1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen</p>
<p>2. Edellisen kokouksen muistio tiedoksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liite: Edellisen kokouksen muistio
<p>3. Toimintakulttuurin avoimuuden linjaus</p> <p>Edellinen versio esiteltiin ohjausryhmän kokouksessa 14.10.2021, jonka jälkeen linjausluonnos oli avoimella kommentoinnilla 9.11.–20.12.2021. Käsiteltävänä on kommenttien perusteella muokattu lopullinen luonnos sekä toimintakulttuurin linjaukset tukevat suositukset. Esittelijä: Mari Riipinen (TY).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liite: Linjausluonnos • Liite: Avoimen tieteen suositus sekä tarkistuslista tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyössä tehtävään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan Liite: Kansalaistieteen suositus • Liite: Avoimen toimintakulttuurin palveluiden itsearviointityökalu <p>Keskusteltiin linjauksesta ja suosituksista, ja todettiin, että palveluiden merkityksen korostaminen on tärkeä askel. Suosituksessa <i>Avoimen tieteen suositus sekä tarkistuslista tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyössä tehtävään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan</i> keskustelua herätti kohta: “Avaamisen rajoittaminen voi olla perusteltua, mikäli tulosten kaupallinen hyödyntäminen ja siihen liittyvien oikeuksien suojaaminen vaarantuu.” (s. 4). Pohdittiin, mikäli muotoilua pitäisi tarkentaa muotoon “merkittävästi vaarantuu” – toisaalta pidettiin tärkeänä kannustaa yrityksiä avoimuuteen hieman voimakkaammin, toisaalta kannatettiin varovaisuutta, jotta yritysytteistyö ei vaarantuisi.</p> <p>Päätös: <i>Toimintakulttuurin avoimuuden linjaus</i> hyväksyttiin, ja ohjausryhmä kiittää työryhmää hyvästä työstä. Ohjausryhmän keskustelu suosituksesta <i>Avoimen tieteen suositus sekä tarkistuslista tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyössä tehtävään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan</i> toimii saatekeskusteluna työryhmälle, joka päättää mahdollisesta muutoksesta.</p> <p>Linjauksen julkistamiswebinaari järjestetään 28.4. klo 9.30.</p>

4. Kokooma- ja yksittäisteosten avoimuuden osalinjausluonnos

Linjausluonnosta käsiteltiin ohjausryhmän kokouksessa 31.1.2022, jonka jälkeen se avattiin kommentoinnille 7.2.–18.3.2022. Kommentit esittelee Sami Syrjämäki (TSV).

- Liite: [Linjausluonnos](#)
- Liite: [Kommentit](#)
- Liite: [Esityksen diat](#)

Todettiin, että kansallisen rahoitusratkaisun puuttuminen vaikeuttaa niin linjaustyötä kuin linjauksen jalkauttamista. Neuvotteluita kansainvälisten kustantajien kanssa ei pidetty ensisijaisena ratkaisuna, vaan todettiin, että avoin kirjajulkaiseminen edellyttää vaihtoehtoisia malleja. Keskusteltiin myös tieteenalojen tasavertaisuudesta sekä saatavuudesta kustantajan palvelussa verrattuna kirjoittajan taustaorganisaation arkistoon. Todettiin, että avoin julkaiseminen kehittyy koko ajan ja että linjaus on tärkeä osa kansallista kehitystä.

Tiedoksi ilmoitettiin myös, että kausijulkaisujen rahoitusmallia pohtiva Kotimaiset tiedejulkaisut vastuullisesti avoimiksi -työryhmä jatkaa työtään kun Suomen tiedekustantajien liiton alkuvuodesta avaamaan kyselyn tulokset ovat hyödynnettävissä.

Linjaustyöryhmä jatkaa työtään kommentteja ja ohjausryhmän keskustelua hyödyntäen..

5. Avoimien oppimis- ja opetuskäytäntöjen osalinjaus

Linjausluonnosta käsiteltiin ohjausryhmän kokouksessa 31.1.2022, jonka jälkeen se avattiin kommentoinnille 7.2.–18.3.2022. Kommentit esittelee Ilmari Jauhiainen (TSV).

- Liite: [Linjausluonnos](#)
- Liite: [Kommentit](#)
- Liite: [Esityksen diat](#)

Työryhmä pyysi ohjausryhmän mielipidettä mahdollisuudesta kirjata yhteistyö tiettyjen verkostojen kanssa toimenpiteisiin, ja ohjausryhmä kehottaa työryhmää kysymään ko. organisaatioilta.

Todettiin, että joidenkin organisaatioiden matalampi kypsyytaso avoimen oppimisen saralla on saattanut vaikuttaa linjauksen kommentointiin.

Linjaustyöryhmä jatkaa työtään kommentteja ja ohjausryhmän keskustelua hyödyntäen ja tuo seuraavaksi valmiin linjauksen ohjausryhmän hyväksyttäväksi.

6. Tutkimusmenetelmien avoimen saatavuuden osalinjaus – 2. käsittely

Linjausluonnosta käsiteltiin ensimmäisen kerran kokouksessa 30.1.2022. Sen jälkeen linjausta on muokattu ohjausryhmän palautteen mukaan. Esittelijä: Leo Lahti (TY).

- Liite: [Linjausluonnos \(eng\)](#)

Linjauksen alkuun toivottiin tarkempaa tutkimusmenetelmien määrittelyä esimerkkien kautta, jotta aihe avautuisi lukijalle heti alusta. Keskusteltiin myös kohdasta “The openness should not be unnecessarily limited; for instance, limitations for commercial use are not compliant with the open source definition.” (s. 14), ja kuultiin, että teksti viittaa CC-lisenssien NC-vaihtoehtoon, joka ei täytä avoimuuden määritelmää.

Päätös: *Tutkimusmenetelmien avoimen saatavuuden osalinjaus* hyväksyttiin kommentoinnille yllä mainitun tarkennuksin. Linjaus käännetään suomeksi ja ruotsiksi ennen kommentointia.

7. Seuranta

Seurannan periaatteet on hyväksytty ohjausryhmän kokouksessa 8.12.2021. Simulaattorilla on kerätty tietoa organisaatioilta 17.1.–4.3.2022. Esittelijä: Henriikka Mustajoki (TSV)

- Liite: [Esityksen diat](#)
- Liite: [Seurannan periaatteet](#)

Simulaattorivaiheessa joitakin kysymyksiä on pidetty tulkinnanvaraisina. Ratkaisuksi tähän järjestetään määrittelytyöpaja, johon kutsutaan tutkimusorganisaatiot työstämään kysymyksiä niin, että ne ymmärretään samalla tavalla.

Keskusteluun nousi myös tasojen määrä – todettiin, että marginaalit ovat pieniä ja pohdittiin, mikäli tasojen vähentäminen olisi kuvaavampaa. Seurannan esittämistä harvemmallalla tasolla harkitaan kun tulokset on saatu.

Lisäksi seurantaan toivottiin mahdollisuutta itsearviointiin, jossa organisaatiot voivat tuoda esiin avoimen tieteen toimenpidettä. Todettiin että tämä on mahdollista lisätä lisäpisteisiin.

Päätös: Seurannan pisteytys hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti, yllä olevat muutosehdotukset huomioiden.

8. Riskianalyysi

AVOTT-asiantuntijayhteisö on aloittanut linjausten tavoitteiden näkökulmasta riskianalyysiprosessin joulukuussa 2021, jolloin

tunnistettiin riskikategoriat. Tammikuussa täydennettiin riskiavaruuksia linjausten pohjalta. Riskiavaruuden keskeiset teemat esittelee Henriikka Mustajoki (TSV)

- Liite: [Esityksen diat](#)

Riskityössä on tunnistettu tekijöitä, mutta itse riski voi olla vaikeampi määritellä. Todettiin kuitenkin, että riskejä on pohdittu kattavasti, ja että riskit usein liittyvät muutokseen ja sen toteuttamiseen.

Todettiin myös, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan korostaa pitkäaikaissäilytyksen ja kulttuuriperimän turvaamisen tärkeyttä. Tilanne saattaa myös edellyttää uudenlaista turvallisuusriskien arviointia dataa avatessa.

AVOTT sihteeristö jatkaa riskityötä yhdessä asiantuntijayhteisön kanssa. Seuraavaksi pohditaan keskeisimpien riskien ehkäisemisen toimenpiteitä.

9. Tiedoksi

AVOTT-kesäpäivät järjestetään 31.5.–1.6. Helsingissä yhteistyössä SYKE:n kanssa; Ohjausryhmän kokous saman päivän aamuna.

10. Muita asioita

Ohjausryhmän kokoukset 2022:

- 31.5. klo 9–11.30
- 29.8. klo 9–11.30
- 10.10. klo 9–11.30
- 12.12. klo 9–11.30

Ohjausryhmän työsuunnitelma kevät 2022:

Toukokuu	Oppimisen avoimuuden osalinjaus	Päätösasia	x
	Monografioiden avoimen saatavuuden osalinjaus	Päätösasia	x
	Menetelmien ja infrastruktuurien avoimuuden osalinjaus - kommenttien tulokset	3. käsittely	
	Arkkitehtuuriryhmän väliraportti		
Elokuu	Menetelmien avoimuuden osalinjauksen hyväksyminen	Päätösasia	x

	Riskianalyysin loppuraportti		